



มูลนิธิสานวัฒนธรรม Cross Cultural Foundation

111 ซอยสิทธิชน ถ.สุทธิสารวินิจฉัย แขวงสามเสนนอก เขตห้วยขวาง กรุงเทพมหานคร 10320

โทร: 02-6934939, 02-6934831 โทรสาร : 02-2753954 Tel:02-6934939,02-6934831 Fax:02-2753954

111 Soi Sithichon Suthisarnwinichai Rd. Samsennok Huaykwang Bangkok Thailand 10320

www.crcf.or.th

เผยแพร่วันที่ 5 เมษายน 2559

กรณีพลทหารเสียชีวิตรายล่าสุดหลังถูกซ้อมที่ค่ายพยัคฆ์ อ.บันนังสตา จ.ยะลา
ขาดหลักประกันทางกฎหมายและทางปฏิบัติที่จะยุติการซ้อมทรมารจนตาย

กรณีที่มีรายงานข่าวอย่างกว้างขวางเรื่องพลทหารทรงธรรม หมุดหมัด อายุ 23 ปี และพลทหารฉัตรพิศุทธิ์ ชุมพันธ์ อายุ 23 ปี พลทหารสังกัด ร.152 พัน 1 ค่ายพยัคฆ์ อ.บันนังสตา จ.ยะลา หลังจากที่พลทหารทั้งสองถูกกล่าวหาว่า ได้กระทำความผิดวินัยทหารจึงถูกปรับปรุงวินัย (ซ้อม) ระหว่างวันที่ 1-2 เมษายน 2559 พลทหารทรงธรรมได้รับบาดเจ็บสาหัส และถูกส่งตัวมารักษาตัวอยู่ที่โรงพยาบาลศูนย์ยะลา ต่อมาพลทหารทรงธรรมได้เสียชีวิตลงเมื่อวันที่ 4 เมษายน 2559 ส่วนพลทหารฉัตรพิศุทธิ์ ชุมพันธ์ ได้รับบาดเจ็บและยังคงรักษาตัวอยู่โรงพยาบาลค่ายอิงคยุทธบริหาร

มูลนิธิสานวัฒนธรรมขอตั้งข้อสังเกตดังนี้

1. ภายใต้ข้อกำหนด พระราชบัญญัติว่าด้วยวินัยทางทหาร พ.ศ. 2476 กำหนดให้ทหารที่กระทำความผิดวินัยทหารนั้น อาจถูกลงโทษตามความร้ายแรงของความผิดที่กระทำ 5 ประการคือ (1) ภาควินัย คือ ผู้กระทำความผิดมีความผิดอันควร ต้องรับทัณฑ์สถานหนึ่ง สถานใดดังกล่าวมาแล้ว แต่มีเหตุอันควรปรานี จึงเป็นแต่แสดงความผิดของผู้นั้น ให้ปรากฏหรือให้ทำ ทัณฑ์บนไว้ (2) ทัณฑ์กรรมนั้น ให้กระทำการสุขา การโยธา ฯลฯ เพิ่มจากหน้าที่ประจำซึ่งตนจะต้องปฏิบัติอยู่แล้ว หรือปรับให้อยู่เวรยาม นอกจากหน้าที่ประจำ (3) กัก คือ กักตัวไว้ในบริเวณใดบริเวณหนึ่งตามแต่จะกำหนดให้ (4) ชังคือชังในที่ควบคุมแต่เฉพาะคนเดียวหรือรวมกันหลายคนแล้วแต่จะได้มีคำสั่ง (5) จำขัง คือ ชังโดยส่งไปฝากให้อยู่ในความควบคุมของเรือนจำทหารนอกจากทัณฑ์ที่กล่าวไว้นี้ ห้ามมิให้คิดขึ้นใหม่หรือใช้วิธีลงทัณฑ์อย่างอื่นเป็นอันขาดอาการบาดเจ็บสาหัสของพลทหารทั้งสองคนจนกระทั่งมีคนหนึ่งเสียชีวิตนั้นแสดงให้เห็นว่าวิธีการที่ผู้บังคับบัญชาใช้ในการลงโทษทางวินัยพลทหารทั้งสองนั้นเป็นวิธีการที่ผิดไปจากกฎหมายกำหนดอย่างชัดเจน

2. การลงโทษโดยไม่เป็นไปตามวิธีการที่กฎหมายกำหนดนั้น นอกจากเป็นการกระทำที่ขัดต่อกฎหมายทหารแล้ว ยังเป็นการกระทำที่ขัดกับกฎหมายระหว่างประเทศด้านสิทธิมนุษยชน ซึ่งประเทศไทยเป็นภาคีอยู่ จากการติดตามและตรวจสอบเรื่องราวเรียนจากทหารหรือครอบครัวที่ทหารเป็นผู้เสียหายจากการ “ซ้อม” พบว่าประเทศไทยยังขาดหลักประกันทางกฎหมายและแนวทางปฏิบัติที่จะยุติการซ้อมทรมารจนเป็นเหตุให้ถึงแก่บาดเจ็บและเสียชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่ประเทศไทยต้องปฏิบัติตามพันธกรณีตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานหรือการปฏิบัติอื่นที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือที่ย่ำแย่ศักดิ์ศรี โดยกำหนดให้ การทรมาน เป็นความผิดทางอาญา เพื่อเป็นมาตรการทางกฎหมายที่จะสามารถชี้นำผู้กระทำความผิดเข้าสู่กระบวนการยุติธรรม กำหนดมาตรการในการป้องกัน และการสืบสวนสอบสวนคดีทรมานที่มีประสิทธิภาพตรงไปตรงมา โดยเฉพาะการซ้อมทรมานที่เกิดขึ้นในค่ายทหาร เช่นการ “ซ้อม” ทหารในกรณีที่เกิดขึ้นนี้ หรือในสถานที่ควบคุมตัวหรือคุมขังและเรือนจำ รวมทั้งการแก้ไขเยียวยาผู้เสียหาย หรือผลกระทบต่อครอบครัวของผู้เสียหายอย่างได้ผล

3. การตายในระหว่างการควบคุมตัวโดยเจ้าหน้าที่เป็นกรณีที่ต้องตรวจสอบยาก โดยเฉพาะการตายโดยผิดธรรมชาติ หรือถูกทำร้ายหรือซ้อมทรมานด้วยวิธีการต่างๆจนถึงแก่ความตายนั้น ต้องอาศัยความร่วมมือจากหลายหน่วยงาน โดยเฉพาะแพทย์นิติเวชที่ต้องทำการผ่าพิสูจน์ศพ เพื่อหาสาเหตุการตายที่แท้จริง

4. การสืบสวนสอบสวนการตายในระหว่างควบคุมตัวของเจ้าหน้าที่ ต้องการเจ้าหน้าที่สืบสวนสอบสวนที่เป็นอิสระ เป็นมืออาชีพ มีความรู้ความเชี่ยวชาญเป็นพิเศษ และมีอำนาจ เพราะเป็นกรณีเจ้าหน้าที่รัฐที่มีอิทธิพลอาจเกี่ยวข้องกับการซ้อมทรมาน ดังนั้นเจ้าหน้าที่ตำรวจที่เป็นพนักงานสอบสวนสำนวนการตายในกรณีเช่นนี้ จะต้องมีความพยายามมากขึ้นในการที่จะเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุ เพื่อให้ข้อมูลครบถ้วนและให้ความจริงปรากฏมากที่สุด เพื่อให้ความเป็นธรรมกับทุกฝ่าย เจ้าหน้าที่ตำรวจที่ต้องเข้าตรวจสอบสถานที่เกิดเหตุที่เป็นสถานที่ของทางราชการฯ หรือของหน่วยงานอื่น อาจไม่ได้รับความร่วมมือจากเจ้าของสถานที่ หรือยังไม่มีความเป็นกลาง ปราศจากอคติ หรือเป็นมืออาชีพมากพอ ส่งผลให้ไม่สามารถนำข้อเท็จจริงเข้าสู่สำนวนได้ตรงและสอดคล้องกับความจริง ทำให้คดีไม่กระจ่างแจ้งไว้ซึ่งความสงสัยของสังคมและญาติ ส่งผลให้ประชาชนขาดความมั่นใจในกระบวนการยุติธรรมไทย

5. ค่ายทหาร สถานที่ควบคุมตัวหรือเรือนจำ เป็นสถานที่ที่อยู่ภายใต้การดูแลและอยู่ภายใต้ความรับผิดชอบของผู้บังคับบัญชา ซึ่งมีอำนาจหน้าที่ในการกำหนดกฎระเบียบ สอดส่องดูแลมิให้มีการซ้อมทรมานเกิดขึ้น เช่น การลงโทษทางวินัยจนตายในการควบคุมหรือซ้อมจนตายนั้นเคยเกิดมาแล้วหลายกรณี เช่นกรณีการเสียชีวิตของพลทหารวิเชียร เผือกสมเมื่อวันที่ 5 มิถุนายน 2554 เหตุการณ์เกิดขึ้นที่ค่ายพิบูลย์ จ.นราธิวาส และในกรณีสิบโทกิตติกร สุธีร์พันธ์ เสียชีวิตในเรือนจำ มทบ. 25 จ.สุรินทร์เมื่อวันที่ 21 กุมภาพันธ์ 2559 เป็นต้น แต่การสืบสวนสอบสวนกรณีต่างๆเหล่านี้และกรณีอื่นๆที่เกิดขึ้นในลักษณะเดียวกัน ก็ยังไม่ปรากฏว่าผู้บังคับบัญชาเหล่านั้นต้องรับผิดชอบทั้งทางวินัยและอาญาแต่อย่างใด สร้างความสงสัยและกังวลให้กับญาติและสาธารณะชนเป็นอย่างมาก

จากกรณีที่เกิดขึ้นที่ค่ายพิบูลย์ อ.บันนังสตา ดังกล่าวข้างต้น มูลนิธิผสานวัฒนธรรม มีข้อเสนอแนะและเรียกร้องดังนี้ ดังนี้

1. ขอให้ผู้บัญชาการผู้มีอำนาจสั่งพักราชการเจ้าหน้าที่ที่อาจมีส่วนรับผิดชอบต่อการบาดเจ็บและเสียชีวิตของทหารทั้งสองนายโดยทันทีและแต่งตั้งคณะกรรมการที่เป็นอิสระ มีความเชี่ยวชาญและมีอำนาจให้สอบข้อเท็จจริงกรณีนี้อย่างเร่งด่วนและโปร่งใส และหากพบว่ามีผู้กระทำความผิด ต้องนำตัวผู้กระทำความผิดมารับโทษทั้งทางวินัยและทางอาญา และจัดการเยียวยาให้ครอบครัวผู้เสียหายทั้งสองอย่างเหมาะสม
2. ขอให้รัฐบาลและกระทรวงยุติธรรมเร่งดำเนินตรา พ.ร.บ.การป้องกันและปราบปรามการทรมาน และการบังคับให้บุคคลสูญหาย เพื่ออนุวัติการให้เป็นไปตามอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและการลงโทษอื่น ที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และอนุสัญญาระหว่างประเทศว่าด้วยการคุ้มครองบุคคลทุกคนจากการหายสาบสูญโดยถูกบังคับ ให้สอดคล้องกับหลักการสากล โดยกำหนดให้การซ้อมทรมานหรือการปฏิบัติที่ทารุณโหดร้ายไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี เป็นความผิดทางอาญา กำหนดมาตรการที่มีประสิทธิภาพในการป้องกันการซ้อมทรมาน และในการชดเชยเยียวยาผู้ได้รับผลกระทบจากการทรมาน ทั้งในด้านร่างกาย และจิตใจ ตามที่ได้ให้คำมั่นไว้กับประชาคมระหว่างประเทศและในระหว่างการทบทวนรายงานสิทธิมนุษยชนต่อองค์กรสหประชาชาติ
3. ขอให้รัฐบาลยอมให้คณะกรรมการอิสระเข้าตรวจสอบสถานที่คุมขังได้ ตามพันธกรณีที่ประเทศไทยได้ทำไว้ในฐานะรัฐภาคี อนุสัญญาต่อต้านการทรมานฯ ซึ่งเป็นไปตามมาตรการหนึ่งที่ คณะกรรมการต่อต้านการทรมานได้เสนอแนะต่อรัฐบาลไทยเมื่อเดือนมิถุนายน 2557 เกี่ยวกับการตรวจสอบและการตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขัง ในย่อหน้าที่ 24 ว่า คณะกรรมการฯ ระบุว่า หน่วยงานภาครัฐทุกหน่วยงานสามารถเข้าตรวจเยี่ยมสถานที่คุมขังได้ รวมทั้งองค์กรเอกชน และองค์กรระหว่างประเทศ เมื่อมีการร้องขอและได้รับอนุญาตก่อน คณะกรรมการฯ ตั้งข้อสังเกตว่า ถ้อยแถลงของคณะผู้แทนของประเทศไทยที่ว่า จะดำเนินการภาคยานุวัติพิธีสารเลือกรับต่ออนุสัญญาต่อต้านการทรมาน- OPCAT

ในอนาคตอันใกล้ อย่างไรก็ตาม คณะกรรมการฯ ยังไม่ได้รับอนุญาตให้ตรวจสอบสถานที่คุมขัง จึงยังคงหวังไว้ว่า สถานที่คุมขังทุกประเภทและทั้งหมดมีการอย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพ และเป็นอิสระ และสามารถตรวจสอบได้หรือไม่

4. ขอให้รัฐบาลปฏิบัติตามข้อเสนอแนะที่ได้รับจาก คณะกรรมการการต่อต้านการทรมาน องค์การสหประชาชาติ ว่าด้วย (ก) ตรวจสอบให้แน่ใจว่ามีการตรวจเยี่ยมสถานที่ควบคุมตัวทั้งหมดอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งโดยการตรวจเยี่ยมปกติ และการตรวจเยี่ยมโดยไม่แจ้งให้ทราบล่วงหน้า โดยการตรวจสอบระดับชาติและระดับระหว่างประเทศ ที่เป็นอิสระ การตรวจสอบยังรวมถึงการตรวจสอบจากองค์กรเอกชน เพื่อป้องกันการทรมานและการปฏิบัติและการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี (ข) นำเสนอข้อเสนอแนะจากการตรวจเยี่ยมเผยแพร่สู่สาธารณะ และติดตามผลของระบบการตรวจสอบดังกล่าว (ค) เก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสถานที่ เวลา และระยะเวลา การตรวจสอบ รวมถึงการตรวจเยี่ยมโดยไม่แจ้งล่วงหน้า ตามสถานที่ที่ทำให้สูญสิ้นเสรีภาพ ตลอดจนข้อค้นพบและการติดตามผลของการตรวจเยี่ยมดังกล่าว (ง) ให้สัตยาบันพิธีสารเลือกรับของอนุสัญญาต่อต้านการทรมานและปฏิบัติ หรือการลงโทษที่โหดร้าย ไร้มนุษยธรรม หรือย่ำยีศักดิ์ศรี และจัดตั้งกลไกป้องกันแห่งชาติ

ข้อมูลเพิ่มเติมติดต่อที่ พรเพ็ญ คงขจรเกียรติ ผู้อำนวยการมูลนิธิฯ โทร 086-7093000

ปรีดา นาคผิว ทนายความ โทร 089-6222474 (กรณีพลทหารวิเชียร)

ณัฐศิริ เบิร์กแมน ทนายความ โทร 085-1208077 (กรณีสิบโทกิตติกร)